

LES AULES OBERTES

1. Normativa
2. Recomanacions de bones pràctiques
3. Recursos
4. LOE: Diversificacions curriculars versus Programes de qualificació professional

1. Normativa

INSTRUCCIONS PER A L'ORGANITZACIÓ I EL FUNCIONAMENT DELS CENTRES PER AL CURS 2007-2008

3.2 Atenció a la diversitat

L'atenció a la diversitat de necessitats educatives que presenten els alumnes i l'assoliment per part de tot l'alumnat de les competències que li permetin el desenvolupament personal i escolar és un principi comú a tots els cursos i etapes de l'educació obligatòria. El professorat ha d'organitzar l'activitat docent tenint en compte les característiques del seu alumnat i la diversitat de necessitats i ritmes d'aprenentatge.

És fonamental fer un bon traspàs d'informació entre els centres de primària i els de secundària per tal de conèixer les característiques de l'alumnat que s'incorpora a secundària. A partir d'aquestes dades i del seu seguiment caldrà dissenyar estratègies per atendre les necessitats identificades.

3.3 Atenció a l'alumnat amb necessitats educatives especials

En el marc dels principis generals d'integració escolar i educació inclusiva, l'atenció a l'alumnat amb necessitats educatives especials s'ha de proporcionar, sempre que per les seves característiques sigui possible i adequat, en entorns escolars ordinaris, proporcionant-los el suport necessari per possibilitar-los l'accés als entorns i activitats generals i als aprenentatges escolars i l'assoliment de les competències bàsiques. L'aprenentatge cooperatiu, la intervenció de més d'un professional a l'aula, la planificació individualitzada de l'activitat dels alumnes, la resolució col·laborativa de conflictes, entre altres, poden afavorir la inclusió de tot l'alumnat a l'aula ordinària.

L'atenció a les necessitats educatives de tot l'alumnat ha de plantejar-se des de la perspectiva global del centre i ha de formar part de la seva planificació.

Els mestres de pedagogia terapèutica i el professorat de psicologia i pedagogia han de prioritzar l'atenció directa a l'alumnat amb necessitats educatives especials en els entorns escolars ordinaris.

L'avaluació dels processos d'aprenentatge dels alumnes amb necessitats educatives especials ha de seguir el mateix procés que la resta d'alumnat ordinari. Les adaptacions curriculars individualitzades, i si escau les modificacions del currículum, han d'esdevenir el referent per a l'avaluació d'aquest alumnat, tenint en compte, en el marc dels objectius del curs i de l'etapa, l'assoliment de les competències que afavoreixen l'autonomia per a l'aprenentatge i el desenvolupament personal i social.

La junta d'avaluació, amb la col·laboració de l'EAP, ha de fer el seguiment dels aprenentatges dels alumnes i adoptar les decisions que correspongui en relació amb l'atenció educativa que es dona a l'alumne/a, procurant sempre la màxima participació de l'alumne/a en els entorns i

grups ordinaris.

En la valoració del procés d'aprenentatge de l'alumnat amb necessitats educatives especials es tindrà especialment en compte l'assoliment de les competències bàsiques, el desenvolupament personal i social i l'adquisició d'hàbits d'autonomia i de treball.

En els informes trimestrals s'explicitarà l'evolució de l'alumne/a en les diferents matèries, explicitant, fins on sigui possible, els continguts treballats i els aprenentatges realitzats, l'assoliment d'hàbits de treball i d'autonomia i l'adaptació al centre i al grup. És convenient utilitzar el mateix model d'informe que amb la resta de l'alumnat.

En finalitzar el curs escolar els professors i professores que han impartit cadascuna de les matèries han d'atorgar a l'alumne/a la qualificació que correspongui, tenint en compte les adaptacions del currículum que per a cada alumne/a s'hagin formulat. Correspon a la junta d'avaluació decidir sobre la promoció de l'alumnat. Els alumnes que segueixin un programa específic (adaptació o modificació curricular individualitzada) han de ser escolaritzats en el nivell i grup que, atenent la proposta educativa que se'ls formuli, es determini en l'adaptació o modificació curricular corresponent.

En l'avaluació final de l'etapa es considerarà la maduresa de l'alumne/a en relació amb els objectius de l'etapa, la maduresa personal i les possibilitats de progrés en cursos posteriors.

La comissió d'atenció a la diversitat ha de fer el seguiment de l'evolució de l'alumne/a amb necessitats educatives especials amb els tutors i professionals especialistes --EAP, professorat de psicologia i pedagogia, mestre/a de pedagogia terapèutica, professionals de la USEE-- com a element clau de les decisions organitzatives, curriculars i avaluatives que es prenguin per afavorir la inclusió escolar.

La implicació de les famílies i l'enregistrament sistemàtic dels aspectes que es tracten i els acords que es prenen seran essencials per poder fer el seguiment de l'evolució de l'alumnat.

El coordinador/a pedagògic/a del centre ha de vetllar per l'elaboració de les adaptacions curriculars necessàries i per la regularització de propostes de modificacions curriculars que hagin de ser autoritzades pel Departament d'Educació.

Dins l'apartat d'observacions de les actes d'avaluació i en l'expedient acadèmic es faran constar la matèria o les matèries del curs en què l'alumne/a ha seguit una adaptació o una modificació curricular.

3.2.2.1 Programes de diversificació curricular: aules obertes

Per als alumnes que per causes diverses presenten mancances significatives en els seus aprenentatges, baix nivell d'autoestima i desmotivació per l'activitat escolar i, per tant, requereixen estratègies metodològiques i organitzatives prou diferenciades de les de l'aula ordinària, o per als que a causa d'una disminució psíquica requereixen una metodologia més funcional, a tercer i a quart d'ESO es poden organitzar, en el marc dels programes de diversificació curricular, entorns escolars en què prevalguin plantejaments més globals i activitats més funcionals que mantinguin la motivació de l'alumnat per a l'assoliment de les competències bàsiques. La peculiaritat de cada centre marcarà les línies específiques que caldrà desenvolupar per tal d'atendre-hi l'alumnat.

Aquests entorns o programes de diversificació curricular es platengen com a aules obertes, en l'organització de les quals cal prioritzar els criteris següents:

- Compartir activitats a l'aula específica amb activitats amb el grup classe ordinari.
- Organitzar de manera globalitzada els aprenentatges bàsics i fonamentals de diverses matèries amb una metodologia més pràctica i activitats més funcionals i manipuladores.
- Reduir el nombre de professors de manera que un mateix professor imparteixi

- continguts de més d'una matèria, i si és possible de manera interdisciplinària.
- Utilitzar les TIC com a eina d'aprenentatge de les matèries.
- Fomentar el treball cooperatiu.
- Reforçar l'atenció personalitzada per potenciar l'autoestima i proporcionar orientació escolar i laboral.

Els objectius que cal assolir amb aquesta organització són, fonamentalment:

- Desenvolupar les competències bàsiques: comprensió i expressió orals i escrites, agilitat en el càlcul i en la resolució de problemes, coneixements essencials dels àmbits social i científic i autonomia en el treball escolar.
- Establir relacions personals positives, procurant incrementar el nivell d'autoestima, la motivació pels aprenentatges i les expectatives de futur de l'alumnat.
- Sentir el centre com un espai propi i acollidor en el qual tenen un lloc, poden fer aportacions i demostrar les pròpies habilitats de maneres diverses.
- Desenvolupar habilitats per a la inserció escolar, social i laboral.
- Assolir els aprenentatges necessaris per obtenir el graduat en educació secundària.

Pel que fa a la metodologia, s'ha de donar prioritat als aspectes següents:

- Treball global de continguts de diferents matèries.
- Diversificació d'estratègies d'aprenentatge: explicacions, treballs pràctics, recerca d'informació, projectes individuals i de grup...
- Diversificació de materials i suports: documents escrits, audiovisuals, informàtics...
- Diversificació d'activitats d'aprenentatge per a l'adquisició d'un mateix contingut i diversificació de continguts per a un mateix objectiu.
- Incorporació de les TIC com a eina ordinària de treball en les diferents matèries.
- Combinació del treball individual per atendre necessitats individualitzades amb treball en equip per potenciar hàbits de socialització.
- Seguiment sistemàtic de l'activitat de l'alumne o l'alumna i valoració personalitzada del desenvolupament d'aquesta activitat.
- Diversificació de les activitats i instruments d'avaluació: exercicis autocorrectius, correcció individual, correcció col·lectiva, coavaluació entre els alumnes, exposicions individuals i col·lectives, proves...

El Departament d'Educació posa a disposició del professorat i l'alumnat de les aules obertes un entorn virtual específic per tal de facilitar el treball en TIC i possibilitar l'intercanvi entre aules de diferents IES (Kampus: <http://xtec.cat/kampus/>).

A tall d'exemple, i com a síntesi d'experiències que s'han iniciat en alguns centres, se suggereix l'organització següent:

Activitats en espais específics

- Formació bàsica: 10-15 hores
 - Àmbit lingüístic i social: treball de continguts bàsics de les matèries de llengua i literatura catalana i castellana; ciències socials, geografia i història i, si el centre ho considera convenient, de llengua estrangera.
 - Àmbit científic i tecnològic: treball de continguts bàsics de les matèries de matemàtiques, ciències de la naturalesa i tecnologies.
 - En aquests àmbits s'inclou l'ús de les TIC com a eina fonamental d'aprenentatge.
- Formació pràctica: 6-10 hores
 - Realització d'activitats manipulatives o de taller, relacionades amb les tecnologies.

- Desenvolupament personal: 1-2 hores
 - Dinàmica de grup: relació, compromís, afectivitat, resolució de conflictes...
 - Treball de valors, competències i habilitats socials: comunicació, capacitat assertiva, autoestima, respecte, tolerància, negociació, emotivitat...
 - Orientació escolar: seguiment i valoració de l'activitat i dels progressos dels alumnes, orientació personal, acadèmica i professional...
 - Orientació laboral: recerca de feina, recursos de l'entorn, drets i deures dels treballadors, compleció de formularis...

Si bé els programes de diversificació curricular s'emmarquen dins els àmbits anteriorment descrits, també es podran desenvolupar per mitjà de projectes interdisciplinaris que contemplin agrupaments diferents.

Activitats a l'aula ordinària (6-12 hores)

- Participació en les sessions de tutoria i d'un mínim de tres matèries del currículum ordinari en un grup del curs corresponent, pel que fa a les matèries d'educació física, educació visual i plàstica, i música, així com matèries optatives i treball de síntesi, en alguns casos amb el suport d'un segon professor a l'aula.
- Participació en activitats col·lectives: actes culturals, sortides, millores del centre...

La participació en aquestes activitats s'ha de presentar als alumnes com una oportunitat per millorar els seus aprenentatges i assolir les competències bàsiques, i, per tant, s'ha de requerir el compromís d'aprofitar el recurs que se'ls ofereix. Pel seu caràcter obert els alumnes han de poder participar, segons les seves necessitats, en un, en dos o en els tres blocs de l'aula oberta. Així mateix, han de poder-s'hi incorporar en qualsevol moment del curs, i també en qualsevol moment del curs s'ha de poder decidir la reincorporació a l'aula ordinària.

L'avaluació de l'alumnat que participi a l'aula oberta es farà en funció dels criteris d'avaluació establerts en la diversificació curricular i s'ha de desenvolupar en el marc de les sessions que realitzi la junta d'avaluació del grup ordinari. El professorat de l'aula oberta haurà d'aportar la informació corresponent a les activitats que l'alumne/a desenvolupi en aquest espai i el professorat dels grups ordinaris la informació en relació amb les activitats que desenvolupi amb el seu grup classe. El professorat de l'aula oberta ha de fer un seguiment individual de l'activitat de cadascun dels alumnes en aquest espai i disposar d'un registre de l'evolució dels seus aprenentatges. Així mateix, atès el necessari compromís que s'ha d'establir amb els alumnes en relació amb la seva participació a l'aula oberta com una oportunitat per a la millora dels seus aprenentatges i l'assoliment de les competències bàsiques, caldrà que l'autoavaluació per part dels mateixos alumnes esdevingui un element clau en el procés d'avaluació d'aquest alumnat. Caldrà incidir especialment en continguts d'hàbits i valors com l'assistència regular a classe, la puntualitat, la correcció en el tracte amb els altres, la responsabilitat, l'ordre, la constància i la iniciativa. El centre determinarà el professorat que, arribat el cas, farà el seguiment de l'alumnat que realitzi activitats pràctiques fora del centre.

Així mateix, el Departament d'Educació podrà autoritzar programes de diversificació curricular que comportin una organització curricular i un horari de permanència en el centre diferent, ja sigui perquè comparteixen l'escolaritat ordinària amb altres activitats externes al centre o perquè els centres organitzen altres activitats que afavoreixen continuar amb èxit els estudis i requereixen una organització diferent de la descrita.

DECRET 143/2007, de 26 de juny

Article 3

Objectius de l'educació secundària obligatòria

L'educació secundària obligatòria contribuirà a desenvolupar les habilitats i les competències que permetin als nois i a les noies:

- a) Assumir amb responsabilitat els seus deures i exercir els seus drets respecte als altres, entendre el valor del diàleg, de la cooperació, de la solidaritat, del respecte als drets humans com a valors bàsics per a una ciutadania democràtica.
- b) Desenvolupar i consolidar hàbits d'esforç, d'estudi, de treball individual i cooperatiu i de disciplina com a base indispensable per a un aprenentatge eficaç i per aconseguir un desenvolupament personal equilibrat.
- c) Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar els estereotips que suposin discriminació entre homes i dones.
- d) Enfortir les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i amb la relació amb els altres, i rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre els conflictes pacíficament.
- e) Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
- f) Conèixer, valorar i respectar els valors bàsics i la manera de viure de la pròpia cultura i d'altres cultures, i respectar-ne el patrimoni artístic i cultural.
- g) Identificar com a pròpies les característiques històriques, culturals, geogràfiques i socials de la societat catalana, i progressar en el sentiment de pertinença al país.
- h) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, textos i missatges complexos en llengua catalana, en llengua castellana i, en el seu cas, en aranès, i consolidar hàbits de lectura i comunicació empàtica. Iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.
- i) Comprendre i expressar-se de manera apropiada en una o més llengües estrangeres.
- j) Desenvolupar habilitats bàsiques en l'ús de fonts d'informació diverses, especialment en el camp de les tecnologies, per saber seleccionar, organitzar i interpretar la informació amb sentit crític.
- k) Comprendre que el coneixement científic és un saber integrat que s'estructura en diverses disciplines, i conèixer i aplicar els mètodes de la ciència per identificar els problemes propis de cada àmbit per a la seva resolució i presa de decisions.
- l) Adquirir coneixements bàsics que capacitin per a l'exercici d'activitats professionals i alhora facilitin el pas del món educatiu al món laboral.

- m) Gaudir i respectar la creació artística i comprendre els llenguatges de les diferents manifestacions artístiques i utilitzar diversos mitjans d'expressió i representació.
- n) Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum i el medi ambient, i contribuir a la seva conservació i millora.
- p) Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, afermar els hàbits de salut i incorporar la pràctica de l'activitat física i l'esport a la vida quotidiana per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat.

2. Recomanacions de bones pràctiques

ELEMENTS DE REFLEXIÓ SOBRE LES AULES OBERTES

1. L'aula oberta és:
 - Una estratègia més d'atenció a la diversitat als IES que és necessària després d'haver aplicat les altres.
 - Cada centre dissenya el seu model segons el propi perfil de l'alumnat i els seus recursos (tant de professorat, com d'espai, com de connexió municipal)
 - És una dinàmica diferent per a un alumnat diferent.
2. L'aula oberta pretén...
 - Que l'alumnat que hi va recondueixi l'actitud
 - Assoleixi competències bàsiques i obtingui el graduat (4t).
 - Sigui orientat i acompanyat en el seu futur.
3. És molt recomanable...
 - Espai propi (a ser possible polivalent)
 - Nombre molt reduït d'alumnat per fer-ne un seguiment acurat (màxim 12).
 - Poc professorat, coordinat per unificar estratègies i poder fer seguiment sistemàtic de l'alumnat.
 - Activitats diversificades i funcionals amb objectius assolibles.
4. Tipus d'alumnat
 - Amb contracte didàctic i possibilitat d'incorporació als grups ordinaris.
 - 2n cicle
 - Desmotivats i desorientats escolarment
 - Amb dificultats d'aprenentatge
 - Molt poques possibilitats d'acreditació
 - Conductuals
5. Adscripció d'un alumne/a a l'Aula oberta
 Segons l'organització de centre. Normalment opinen els equips docents, la comissió d'atenció a la diversitat, l'equip directiu, el departament d'orientació (si n'hi ha), l'EAP, els serveis socials de l'ajuntament ...

6. Tipologies d'Aules obertes

Cada centre desenvolupa el seu model. Ens trobem amb opcions diverses:

Aula ordinària	cv, ed. artística, tecnologia, educació física, tutoria, sortides, crèdit de síntesi...	
Espais específics	aula pròpia (4 ordinadors) o bé taller, informàtica...	
De vegades fora del centre amb la <u>finalitat d'utilitzar la vida activa com a element educador</u> . Sempre: autorització de les famílies per dur a terme l'activitat.	<u>Possibilitat 1</u> En grup: - tallers externs - activitats municipals - escoles no reglades No cal conveni ja que la sortida es fa en grup amb professorat del centre.	<u>Possibilitat 2</u> Sols: Estades a empresa (cal conveni institució/ Dept d'Educació)

7. Perfil adequat del professorat:

- Polivalent
- Amb experiència docent
- Coneixedor dels recursos de l'institut i de l'entorn
- Estable en el centre
- Voluntari

8. El professorat d'Aules obertes:

Ha de ser estable, sinó hi ha el perill que si desapareix la persona, mori el projecte. Pot sentir-se molt sol i cremar-se. Sol ser una experiència difícil d'entendre per a la resta de companys

Que no sigui un nombre ni massa reduït ni massa extens per a cada Aula (4 o 5 docents)

9. Camí possible d'arrencada:

- Sol·licitar professorat interessat a participar-hi (en base als recursos i necessitats de l'IES)
- Decidir-ne el Projecte: estructura curricular, objectius, perfil de l'alumnat i adscripció.
- Responsables de l'esbós del projecte: psicopedagoga, professorat d'Aula oberta, equip directiu ...
- Passar-ho pels òrgans oportuns: comissió pedagògica, comissió atenció diversitat, claustre, consell escolar, ajuntament...

- Possible seqüència:

1r any - Reduir el nombre de professorat - Reunió setmanal - Augmentar les activitats manipulatives - Centrar-se en les competències bàsiques transversals i les de matèries	2n any - Valoració de l'experiència - Treball per projectes, si s'escau
--	---

3. Recursos

1. Formació del professorat

Des del Departament d'Educació s'ofereix formació al professorat de les Aules obertes. Hi ha tres tipus de cursos:

- Cursos d'iniciació: destinats al professorat de nova incorporació. Pretenen acollir el professorat, mostrar diferents models d'organització curricular, fomentar l'intercanvi d'estratègies i dotar de recursos.
- Cursos telemàtics d'elaboració d'un projecte d'aula interdisciplinari.
- Seminaris: com a nuclis de treball i recerca sobre les Aules obertes.

2. També hi ha una sèrie de materials i recursos en la xarxa. Els més específics són:

- Materials per a l'alumnat Kampus: <http://phobos.xtec.cat/aulesobertes>
- Materials per al professorat <http://www.xtec.cat/formació>

4. LOE: diversificacions curriculars versus programes de qualificació professional

	Diversificacions curriculars	Programes de qualificació professional
Alumnat	<ul style="list-style-type: none"> - de 3r - de 2n que hagi repetit i no promoció 	<ul style="list-style-type: none"> - Més gran de 16 anys sense títol d'ESO - Excepcionalment 15 anys (de 2n que hagi repetit i no promoció)
Organització	<p>Amb</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metodologia específica - Activitats pràctiques - Matèries diferents 	<p>Mòduls obligats</p> <ul style="list-style-type: none"> - Específics per a les qualificacions de nivell 1 - Formatius de competències bàsiques i de transició al món laboral <p>Mòduls voluntaris</p> <ul style="list-style-type: none"> - Per aconseguir el graduat d'ESO que es poden cursar simultanis o després dels anteriors
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Aconseguir el títol de graduat en ESO 	<ul style="list-style-type: none"> - Obtindre les competències professionals pròpies d'una qualificació de nivell 1 de l'estructura actual del Catàleg Nacional... - Inserir sociolaboralment - Ampliar competències bàsiques
Avaluació	<ul style="list-style-type: none"> - Segons els objectius de l'etapa i els criteris d'avaluació 	
Entitat / Lloc	<ul style="list-style-type: none"> - Centres de secundària 	<ul style="list-style-type: none"> - Centres educatius - Corporacions locals - Associacions professionals - Organitzacions no governamentals - Altres entitats empresarials i sindicals
Titulació	<ul style="list-style-type: none"> - Graduat d'ESO 	<ul style="list-style-type: none"> - Certificació de competències professionals